

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **E.**, so sídlom v B., IČO: X., proti žalovanému **E. M.**, nar. X., bývajúcemu v N., za účasti Z.Z., so sídlom v P., IČO: X., zastúpeného JUDr. A., advokátom, so sídlom v S., **o zaplatenie 697,30 Eur s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 14 C 56/2012, o dovolaní vedľajšieho účastníka proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre z 31. augusta 2012 sp. zn. 7 Co 197/2012, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a**.

Žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Nitra platobným rozkazom vydaným 9. decembra 2011 č.k. 19 Ro 380/2011-22, v spojení s opravným uznesením zo 16. marca 2012 č.k. 19 Ro 380/2011-27 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 697,30 Eur do 15 dní odo dňa doručenia platobného rozkazu spolu s úrokom z omeškania 14% ročne zo sumy 591,37 Eur od 13. apríla 2007 do zaplatenia a nahradiť trovy konania 182,76 Eur na účet právneho zástupcu žalobcu.

Dňa 9. februára 2012 bolo okresnému súdu doručené oznámenie Z.Z., V. (ďalej len „Z.“), že vstupuje do konania ako vedľajší účastník na podporu žalovaného E.M.. Zároveň požiadalo o doručenie návrhu na začatie konania a jeho príloh a priznanie náhrady trov konania.

Súd prvého stupňa prípisom zo 16. marca 2012, ktorý Z. prevzalo 26. apríla 2012 oznámil, že konanie vedené pod sp. zn. 19 Ro 380/2011 je právoplatne skončené a preto na jeho oznámenie o vstupe do konania ako vedľajšieho účastníka nebude prihliadať.

Dňa 10. mája 2012 bol súdu prvého stupňa doručený odpor Z. proti platobnému rozkazu z 9. decembra 2011 č.k. 19 Ro 380/2011-22 podaný na pošte 4. mája 2012.

Súd prvého stupňa uznesením z 25. júna 2012 č.k. 14 C 56/2012-34 odpor Z. odmietol a žalobcovi náhradu trov konania nepriznal. Svoje rozhodnutie zdôvodnil citáciou § 93, § 172 ods. 1, 3 a § 201 O.s.p. a s poukazom na to, že Z. vstúpilo do konania po vydaní platobného rozkazu a po jeho doručení žalobcovi a žalovanému. Podľa jeho názoru (s odkazom na § 201 O.s.p.) vo všeobecnosti môže vedľajší účastník podať odvolanie, len ak z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vyrovnania vzťahu medzi žalovaným a vedľajším účastníkom a preto vedľajší účastník môže podať odpor len v prípade ak ho zároveň podá aj žalovaný. Takémuto postupu zodpovedá aj obsah § 93 ods. 4 O.s.p., úkony vedľajšieho účastníka nemôžu odporovať úkonom účastníka, ktorého v konaní podporuje. Vyvodil, že ak sám žalovaný proti platobnému rozkazu odpor nepodal, napriek tomu, že ho prevzal ešte 3. januára 2012, t.j. pred vstupom Z. do konania, tak nárok z neho vyplývajúci uznal a podanie odporu Z. by odporovalo úkonu žalovaného, ktorý s obsahom platobného rozkazu vyjadril konkludentný súhlas, keďže sa proti nemu zákonným spôsobom nebránil. Navyše Z. podalo proti platobnému rozkazu odpor po lehote 15 dní od doručenia žalovanému a taktiež aj po právoplatnosti platobného rozkazu. Preto súd prvého stupňa odpor v zmysle § 174 ods. 3 O.s.p. ako podaný neoprávnenou osobou a oneskorene, odmietol.

Krajský súd v Nitre na odvolanie Z. uznesením z 31. augusta 2012 sp. zn. 7 Co 197/2012 uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil. Z. zaviazal zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania 40,03 Eur právnenému zástupcovi žalobcu do 3 dní od právoplatnosti uznesenia. Obdobne ako súd prvého stupňa citoval ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku upravujúce platobný rozkaz (§ 172 ods. 1, § 174 ods. 1 až 3 O.s.p.) a ustanovenia upravujúce procesné postavenie vedľajšieho účastníka v občianskom súdnom konaní (§ 93 ods. 2, 4, § 201 O.s.p.). Zdôraznil, že v skrátrenom konaní, t.j. v konaní o vydanie platobného rozkazu právna úprava neupravuje práva vedľajšieho účastníka podať odpor proti platobnému rozkazu (na rozdiel od práva podať odvolanie, ktoré právna úprava vedľajšiemu účastníkovi

za splnenia zákonných podmienok priznáva). Právo podať odpor sa viaže výlučne na osobu žalovaného, a preto pokiaľ v zákonnej lehote žalovaný nepodal odpor proti platobnému rozkazu, tento nadobudol účinky právoplatného rozsudku. To znamená, že ak v lehote, ktorá plynie žalovanému na podanie odporu proti platobnému rozkazu, vstúpil vedľajší účastník na stranu žalovaného, avšak žalovaný odpor proti platobnému rozkazu nepodal, nemá vstup vedľajšieho účastníka na strane žalovaného právny význam. Povinnosť súdu postupovať v konaní s vedľajším účastníkom na strane žalovaného by bola daná len v prípade, ak by žalovaný v zákonnej lehote odpor s odôvodnením vo veci samej podal, čím by došlo k zrušeniu platobného rozkazu zo zákona. Vzhľadom na uvedené odvolací súd uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne podľa § 219 O.s.p. potvrdil. Žalobcovi, úspešnému v odvolacom konaní priznal náhradu trov tohto konania (§ 142 ods. 1 O.s.p., § 224 ods. 1 O.s.p.).

Z. podalo proti uzneseniu odvolacieho súdu dovolanie a navrhlo toto zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, a to z dôvodu, že jeho postupom a rozhodnutím mu bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Namietal, že sudy nesprávne vyhodnotili jeho procesné postavenie v predmetnom konaní, použili neprípustný reštriktívny výklad § 174 ods. 2 O.s.p. a tiež považoval postup a rozhodnutie odvolacieho súdu za nesúladne s cieľmi Európskej únie pri zabezpečení vysokej úrovne ochrany spotrebiteľa deklarovanej v čl. 169 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie a čl. 38 a 47 Charty základných práv EÚ, ale aj v rozpore s judikatúrou Súdneho dvora EÚ. V súvislosti s postavením vedľajšieho účastníka v sporoch zo spotrebiteľských zmlúv poukázal na relevantné právne predpisy včítane právnej úpravy v Českej republike a na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 234/2004, sp. zn. 2 Obdo 27/2012 a rozhodnutia Krajského súdu v Prešove sp. zn. 17 Co 62/2012 a sp. zn. 20 Co 55/2012.

Žalobca žiadal dovolanie ako nedôvodné zamietnuť.

Žalovaný sa k dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas subjekt, ktorý bol účastníkom odvolacieho konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), z ktorého vzišlo dovolaním napadnuté rozhodnutie, a ktorý subjekt je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a

ods. 3 O.s.p.) skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa. Dospel k záveru, že dovolanie Z. nie je prípustné a ako také treba ho odmietnuť. Vychádzal pritom z týchto záverov:

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Dovolanie v danom prípade smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu. Podľa § 239 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

V danej veci prípustnosť dovolania podľa § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. neprichádza do úvahy, lebo napadnuté nie je uznesenie uvedené v týchto ustanoveniach.

Dovolací súd ďalej skúmal (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.), či dovolanie podané Z. nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. V zmysle tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Treba zdôrazniť, že

z hľadiska § 237 O.s.p. nie je relevantné tvrdenie dovolateľa o existencii vady uvedenej v tomto ustanovení, ale len zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto vade skutočne došlo.

Vady konania uvedené v § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. Z. nenamietalo a v dovolacom konaní ich existencia ani nevyšla najavo. Prípustnosť podaného dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Z. v dovolaní však namieta, že postupom odvolacieho súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, je nesprávny procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. O prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať ide tiež vtedy, keď príslušný súd odmietne jeho opravný prostriedok, hoci pre také rozhodnutie tu neboli procesné predpoklady (viď primerane R 23/1994).

So zreteľom na vyššie uvedené dovolací súd skúmal, či odmietnutie odporu Z. súdom prvého stupňa a potvrdenie tohto rozhodnutia odvolacím súdom nevykazuje znaky takého procesného postupu a rozhodnutia, ktorým sa odňala Z. možnosť konať pred súdom. Dospel k záveru, že tomu tak nie je.

Ako vedľajší účastník môže sa popri navrhovateľovi alebo odporcovi zúčastniť konania ten, kto má právny záujem na jeho výsledku, pokiaľ nejde o konanie o rozvod, neplatnosť manželstva alebo určenie, či tu manželstvo je alebo nie je (§ 93 ods. 1 O.s.p.). Ako vedľajší účastník sa môže popri navrhovateľovi alebo odporcovi zúčastniť konania aj právnická osoba, ktorej predmetom činnosti je ochrana práv podľa osobitného predpisu (§ 93 ods. 2 O.s.p.). Do konania vstúpi buď z vlastného podnetu alebo na výzvu niektorého z účastníkov urobenú prostredníctvom súdu. O prípustnosti vedľajšieho účasti súd rozhodne len na návrh (§ 93 ods. 3 O.s.p.). V konaní má vedľajší účastník rovnaké práva a povinnosti ako účastník. Koná však iba sám za seba. Ak jeho úkony odporujú úkonom účastníka, ktorého v konaní podporuje, posúdi ich súd po uvážení všetkých okolností (§ 93 ods. 4 O.s.p.).

Vedľajšie účasťníctvo je teda formou spoločenstva účasťníkov v občianskom súdnom konaní. Vedľajší účasťník je osoba odlišná od účasťníka samotného, ktorá sa zúčastňuje konania z dôvodu, že chce pomôcť zvíťaziť v spore niektorému z účasťníkov (sporných strán). Zmyslom vedľajšieho účasťníctva je „pomoc v spore“ niektorému z účasťníkov. Vedľajší účasťník je motivovaný víťazstvom v spore toho účasťníka, ku ktorému pristúpil. Táto motivácia je daná buď právnym záujmom vedľajšieho účasťníka na takomto výsledku konania, o ktorý ide spravidla vtedy, ak rozhodnutím bude vo svojich dôsledkoch dotknuté jeho právne postavenie (práva a povinnosti vyplývajúce z hmotného práva), alebo je v zmysle ustanovenia § 93 ods. 2 O.s.p. daná predmetom jeho činnosti, ktorým je ochrana práv podľa osobitného predpisu.

Z vyššie citovaného ustanovenia § 93 ods. 3 O.s.p. („Do konania vstúpi buď z vlastného podnetu alebo na výzvu niektorého z účasťníkov urobenú prostredníctvom súdu. O prípustnosti vedľajšieho účasťníctva súd rozhodne len na návrh.“) možno síce vyvodíť, že tretia osoba sa stáva vedľajším účasťníkom v okamihu, keď dôjde súdu jej oznámenie, že vstupuje do konania na strane niektorého z účasťníkov, jej vstup do konania nie je však prípustný v každom konaní. Vzhľadom na vyššie uvedený zmysel vedľajšieho účasťníctva (pomôcť zvíťaziť v spore niektorému z účasťníkov), treba ustanovenie § 93 ods. 3 O.s.p., pokiaľ ide o vznik účinkov vedľajšieho účasťníctva, vykladať tak, že účinky vzniku vedľajšieho účasťníctva môžu nastať len v takom konaní, v ktorom sa môže naplniť jeho obsah a účel. Takýmto konaním môže byť zásadne len sporové konanie (porov. napr. Rubeš, J. In Handl, V. a kol. Občianský soudní řád, Komentář, Panorama Praha, 1985, str. 418). To však neplatí napríklad pre také štádium sporového konania, v ktorom súd rozhoduje v tzv. skrátenom konaní, ktoré v porovnaní s obvyklým priebehom reálneho sporového konania vykazuje výrazné odlišnosti, keďže sa realizuje bez nariadenia pojednávania a bez dokazovania vo vlastnom zmysle slova (porov. Rubeš, J. In cit.dielo, str. 421). Pokiaľ žalovaný v tzv. skrátenom konaní, v ktorom sa platobný rozkaz vydáva spravidla bez jeho vypočutia, len na základe skutočností uvádzaných žalobcom a žaloba sa žalovanému doručuje až spolu s platobným rozkazom, nevyvíja žiadnu procesnú aktivitu, nemôže tak procesne účinne urobiť ani iný subjekt, domáhajúci sa vstupu do konania na jeho strane ako vedľajší účasťník. Vstupom takého subjektu do konania sa totiž nemôže naplniť zmysel vedľajšieho účasťníctva, ktorým je „pomoc v spore“.

Konanie majúce povahu tzv. skráteného konania nadobudne atribúty sporového konania až včasným podaním odôvodneného odporu žalovaným, v dôsledku čoho sa platobný rozkaz zrušuje a súd nariadi pojednávanie. Až po takomto procesne účinne uplatnenom úkone žalovaného môže byť naplnený zmysel a obsah vedľajšieho účastníctva, pomáhať v konaní hlavnému účastníkovi a podporovať ho s cieľom prispieť k ochrane jeho práv (v prípade vedľajšieho účastníctva podľa § 93 ods. 2 O.s.p.) prípadne aj svojich vlastných práv plynúcich mu z hmotnoprávnych ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov (v prípade vedľajšieho účastníctva podľa § 93 ods. 1 O.s.p.).

Vychádzajúc z vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že účinky vedľajšieho účastníctva v štádiu tzv. skráteného konania nenastanú.

Ak teda Z. podaním zo 7. februára 2012, doručeným 9. februára 2012 (č.l. 24 spisu), oznámilo súdu prvého stupňa, že vstupuje do konania ako vedľajší účastník „na podporu účastníka: S.“, nenastali urobením tohto úkonu účinky vzniku jeho vedľajšieho účastníctva a nebol tu teda procesne relevantný dôvod na to, aby mu súd prvého stupňa doručil platobný rozkaz. Procesné následky tvrdené Z., t.j. vznik jeho vedľajšieho účastníctva a práva na podanie odporu proti platobnému rozkazu (ktorý naostatok medzitým, keďže žalovaný proti nemu odpor nepodal, 20. februára 2012 nadobudol právoplatnosť).

„Začatie“ sporového konania v zmysle § 174 ods. 2 O.s.p. včasným podaním odôvodneného odporu môže iniciovať len žalovaný, nie aj tretia osoba, ktorá sa nestala procesne účinným spôsobom (vedľajším) účastníkom konania. Totižto iba žalovaný disponuje oprávnením dať procesne významný podnet na pokračovanie v konaní, v ktorom sa potom, okrem iných, uplatní prejednávacia zásada a zásada kontradiktórnosti. Iba žalovaný rozhoduje o tom, či mieni v spore pokračovať a je výlučne na jeho vôli, či podá odpor proti platobnému rozkazu.

Vzhľadom na uvedené treba preto prisvedčiť záverom súdov nižších stupňov, že Z. nebolo oprávnené na podanie odporu, lebo „nie je účastníkom konania v tomto konaní“ (súd prvého stupňa), resp. že „procesná úprava právo podať odpor priznáva výslovne len odporcoví“ (odvolací súd).

Uvedený výklad dovolacieho súdu sa neprieči rozhodovacej praxi súdov, ako to nesprávne tvrdí Z.. Ním v dovolaní prezentované rozhodnutia riešia procesné postavenie vedľajšieho účastníka v iných štádiách sporového konania.

Vyššie uvedené závery o neprípustnosti vedľajšieho účastníctva v konaní predchádzajúcom vydaniu platobného rozkazu plne platia pre všetky typy vedľajšieho účastníctva, t.j. aj pre vedľajšie účastníctvo právnických osôb, ktorých predmetom činnosti je ochrana práv podľa osobitného predpisu, akou je aj dovolanie podávajúce Z.. Dovolací súd nepovažuje za opodstatnenú námietku Z., že postup a rozhodnutie odvolacieho súdu sú naostatok v rozpore aj „s cieľmi Európskej únie pri zabezpečení vysokej úrovne ochrany spotrebiteľa deklarovanej v čl. 169 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie a čl. 38 a 47 Charty základných práv EÚ, ale aj v rozpore s judikatúrou Súdneho dvora EÚ.“ Ochranu práv spotrebiteľa môžu príslušné právnické osoby plne realizovať v riadnom sporovom konaní.

Dovolací súd obdobne riešil otázku, či účinky vedľajšieho účastníctva (ne)nastanú v štádiu tzv. skráteného konania aj v iných prejednávanych veciach (viď 6 Cdo 37/2013, 7 Cdo 135/2013 a pod.).

Keďže v prejednávanej veci nemožno prípustnosť podaného dovolania vyvodiť zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, Najvyšší súd Slovenskej republiky ho v zmysle § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. odmietol.

Dovolací súd úspešnému žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, pretože trovy súvisiace s odmenou jeho zástupcu za vyjadrenie k dovolaniu nepovažoval za potrebné na účelné bránenie práva lebo v porovnaní s jeho vyjadreniami v základnom konaní neobsahovalo nové okolnosti (porovnaj vyjadrenie k odvolaniu).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. januára 2014

JUDr. Eva S a k á l o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lenka Pošová